

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2018

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

**Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету**

Заснований в 2009 році

Рівне – 2018

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Совтис Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Івашкевич Едуард Зенонович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сайчук Руслана Леонідівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сіранчук Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бісовецька Людмила Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Кучма Тетяна Валерівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лук'яник Людмила Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Терещенко Тетяна Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ясногурська Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 27.11.2018 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

Сучасна початкова освіта відповідно до наукових тенденцій та вимог часу все активніше та більш впевнено рухається у напрямку інтеграції. Для цього існують усі необхідні підстави. В Україні існує декілька дослідних центрів з проблем інтеграції змісту.

Комплексне застосування знань з різних предметів – це закономірність сучасного життя, яке вирішує складні суспільні, технічні та технологічні завдання. Уміння комплексного застосування знань, їх синтезу, перенесення ідей та методів з однієї науки в іншу лежить в основі творчого підходу до наукової, навчальної, художньої діяльності людини в сучасних умовах науково-технічного прогресу. Озброєння учнів такими вміннями – актуальне завдання початкової школи, яке диктується тенденціями інтеграції в науці та практиці і розв'язується за допомогою інтеграції знань.

Висновки. Отже, реформування сучасної освіти лежить на шляху подолання ізольованого викладання навчальних предметів, навчальних тем і проблем і створення принципово нових навчальних програм, де освітній процес доцільно орієнтувати на розвивально-продуктивний підхід в напрямку розробки інтегрованих підручників, впровадження інтегрованих курсів, проведення інтегрованих уроків та використання системи інтегрованих навчальних завдань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Інтеграція як освітня перспектива. Початкова школа. 2009, №5. С 18-23.
2. Біляєв О. Інтегровані уроки рідної мови. Дивослово. 2010. №5. С. 24-27.
3. Большакова І. Міжпредметна інтеграція змісту навчання. Початкова освіта. 2013. № 40 (712). С. 14-18.
4. Вашуленко М.С. Інтегрування завдань з рідної мови й читання. Початкова школа. 2014. №6. С.13-17.
5. Светловская Н.Н. Об интеграции как методическом явлении и ее возможностях в начальном обучении. Начальная школа. - 2015. — С.57-60.

The article clarifies that the integration of the content of education contributes to increasing the motivation of educational activities and speech development of elementary school students.

Key words: integration, integrated learning, elementary school students.

УДК 373.5.016:741/743(07)

О.С. ТКАЧУК, В.І. НЕЧИПОРЧУК

ІНТЕГРАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

У статті порушено проблему інтеграції навчальної діяльності на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах. На основі аналізу дидактичної та методичної літератури з'ясовано сутність явища інтеграції, інтегративного підходу, виявлено доцільність його використання як засобу впровадження компетентнісного й особистісно орієнтованого підходів, що сприяють формуванню ключових компетентностей школярів, інтегративних за своєю сутністю.

Ключові слова: інтеграція, інтегративний, компетентнісний підходи, інтегровані уроки, інтегративні прийоми навчання.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В останні десятиліття значно актуалізувалися інтегративні тенденції не тільки в науці, культурі, мистецтві, а й в освіті. Інтеграція як процес створення цілісної і багатомірної картини світу сьогодні набуває статусу одного з провідних методологічних і дидактичних принципів. В українській науці започатковано дослідження філософії інтегративної освіти, її дидактичних і психологічних засад. Створено програми, підручники й посібники з різних інтегрованих курсів для початкової школи. Практика свідчить, що в умовах інтегрованого навчання ефективніше відбувається взаємопроникнення й систематизація знань учнів, становлення у них цілісної та багатомірної картини світу, розвиток творчих здібностей і гнучкого мислення (симультанного, критичного, діалектичного). Проте у загальній мистецькій освіті інтегративний підхід є недостатньо концептуалізованим і слабо забезпечений технологічно. Отже, виникає необхідність у глибшому вивченні сучасної вітчизняної і зарубіжної практики педагогіки мистецтва, теорії творчого розвитку молодших школярів, педагогічного досвіду навчання, виховання і розвитку особистості молодшого школяра засобами образотворчого мистецтва. Результати проведеного анкетування вчителів образотворчого мистецтва та студентів педагогічних факультетів Рівненського державного гуманітарного університету дозволяють зробити висновок про значний інтерес до методики реалізації інтегративного підходу, існування труднощів у проведенні інтегрованих уроків та введення комплексних інтегративних завдань до структури традиційних уроків образотворчого мистецтва за компетентнісним підходом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Витоки інтегративного підходу знаходимо у працях та створених системах навчання й виховання Я. Коменського, Й. Песталоцці, Дж. Дьюї, Г. Фрезинга, Е. Хофмана, К.Ушинського, А. Макаренка, В.Сухомлинського та ін. Необхідність інтеграції доведена філософами, психологами, педагогами, дидактами та лінгводидактами. Органічне поєднання в уроці відомостей інших навчальних предметів навколо однієї теми сприяє на думку дидактів, інформаційному збагаченню сприймання,

мислення і почуттів учнів за рахунок цікавого матеріалу, що дає змогу з різних боків пізнати явще, поняття, досягти цілісності знань [10, 260]. Використання образотворчого мистецтва як чинника розвитку творчої особистості було предметом ряду досліджень у галузі філософії (С. Басін, І. Зязюн, Л. Коган, Г. Шевченко та ін.), мистецтвознавства (В. Аронов, М. Волков, Є. Маймін, Ф. Шміт та ін.), психології (О. Бакушинський, Л. Виготський, В. Кузін, та ін.), педагогіки (В. Вільчинський, В. Кузь, М. Лешенко, Л. Масол, М. Миропольська, Б. Неменський, О. Рудницька, О. Савченко, Г.Тарасенко, А. Щербаков, А. Щербо та ін.). Більшість авторів цих досліджень мають спільну позицію щодо необхідності збагачення особистості дитини цінними духовно-художніми враженнями, емоційністю сприйняття навколишнього світу, розвитком її здібностей, творчою самореалізацією.

Сучасне розуміння інтеграції змісту навчання, методики проведення інтегрованих уроків міститься у працях О. Біляєва, Л.Варзацької, М. Вашуленка, Л. Власенко, О. Гайдамаки, І. Дичківської, В. Ільченка, О. Красовської, Л. Любарської, Л. Масол, В. Паламарчук, О. Савченко, Л. Соколової, О. Тимченко, В. Федоренка, в Юсова та ін. Учені вважають, що перспективність цього підходу полягає у тому, що він дає змогу нівелювати слабкі сторони предметної системи навчання, подолати розрізненість, фрагментарність у сприйманні навколишнього світу й навчання, створювати сприятливі умови для формування у дитини здатності сприймати предмети та явища різнобічно, системно, емоційно [3,46]. Оскільки, як зазначають провідні вітчизняні вчені (Г.Костюк, Л.Леонтьєв, В.Моляко, Я. Пономарьов та ін.), особистість найінтенсивніше формується у період шкільного віку, то саме школа покликана відіграти провідну роль у творчому розвитку молодших школярів. Проте, в сучасній педагогіці мистецтва початкової ланки загальної освіти існують певні прогалини щодо творчого розвитку учнів. Вони зумовлені репродуктивно-виконавчими видами робіт, практикою залучення до творчої діяльності здебільшого обдарованих дітей. Внаслідок цього переважна більшість школярів перебуває поза цією своєрідною і важливою сферою мистецько-виховного впливу.

Впровадження інтегрованих курсів має на меті формування загальнонавчальних умінь і навичок учнів, поглиблення їхніх знань, розвиток уваги, пам'яті, розширення пізнавальних інтересів, оволодіння навчальними прийомами, забезпечення цілком нового психологічного клімату для учня і вчителя у процесі навчання. Інтеграція як результат створення взаємопов'язаного, цілісного синтезованого курсу шляхом злиття елементів різних предметів є дійовим засобом формування цілісності світогляду молодших школярів.

З цього випливає, що проблема застосування інтеграції для розвитку творчої особистості молодшого школяра має комплексний характер і недостатньо ґрунтовно вивчена, а тому не знайшла повного відображення у психолого-педагогічній теорії і практиці.

Мета статті - теоретично обґрунтувати педагогічні умови інтеграції навчальної діяльності на уроках образотворчого мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з провідних тенденцій розвитку сучасної освіти є інтеграція її змісту. Ідеї інтегративного навчання сьогодні надзвичайно актуальні, оскільки сприяють успішній реалізації нових освітніх завдань, визначених державними документами. Інтеграція навчання передбачає створення принципово нової навчальної інформації з відповідним структуруванням навчального матеріалу, навчально-методичним забезпеченням, новими технологіями.

Слово "інтеграція" у перекладі означає відновлення, відбудова, поповнення [6, 19]. У довідковій літературі цей термін тлумачиться як об'єднання в єдине ціле раніше ізольованих частин, елементів, компонентів, що супроводжуються ускладненням і зміцненням зв'язків та відношень між ними [1, 11]. Під інтеграцією розуміють процес становлення цілісності. На нашу думку, визначення інтеграції як процесу взаємопроникнення, що означає нерозчинення одного в іншому, а їхню єдність, тобто збереження взаємодіючих систем і налагодження між ними взаємних контактів, є найбільш вдалим для розуміння сутності інтеграції в освіті [5, 30]. Інтеграцію навчання сьогодні намагаються здійснити, передусім, на його першому етапі — в початковій школі. Сутність інтеграції багатокомпонентного змісту початкової освіти полягає в тому, що вона дає змогу дитині сприймати предмети та явища цілісно, різнобічно, системно та емоційно.

На нашу думку, в системі класно-урочного навчання оптимальними шляхами вирішення даної проблеми є інтегровані уроки, інтегровані курси та інтегративні дні. Інтегративний підхід до проведення уроків образотворчого мистецтва розуміємо як програму педагогічної діяльності, що передбачає знаходження спільних понять, тем, видів діяльності для зближення предметних знань та отримання нових на перетині традиційних. Основними шляхами реалізації зазначеного підходу вважаємо проведення інтегрованих уроків і використання комплексних інтегративних завдань на різних етапах традиційних за типом уроків образотворчого мистецтва, що відповідає загальноприйнятому в дидактиці розумінню інтегрованого уроку, в основі якого лежить інтеграція шкільних предметів і використання тематично об'єднаного матеріалу в межах одного чи двох (спарених) уроків, які сприяють глибокому сприйманню та осмисленню якогось конкретного поняття (міжпредметні зв'язки) [10,89]. Отже, традиційними інтегрованими уроками вважають лише ті, у підготовці яких беруть участь вчителі різних предметів, тобто ті, які мають міждисциплінарний характер (охоплюють різні предмети шкільного навчального плану).

Метою інтегрованих уроків, на думку вчених, є створення передумов для різнобічного розгляду учнями певного об'єкта, поняття, явища, формування системного мислення, збудження уяви, позитивного емоційного ставлення до пізнання [4,27]. Елементами змісту інтегрованих уроків є знання, уміння і навички – лінійні та пересічні; досвід творчої діяльності; досвід емоційно-ціннісного ставлення до дійсності – світу, суспільства,

людини. Інтегративна цілісність уроку потребує наявності однакового рівня спільності взаємодіючих елементів спільної мети для всіх процесів взаємодії, спрямованої на досягнення кінцевого результату.

Подібне розуміння сутності інтегрованих уроків знаходимо в працях С. Коновець та О. Красовської, які розглядають цей тип уроків як нестандартні, побудовані перш за все на предметній інтеграції, що дає можливість вчителям проводити спарені уроки (музика й декоративне мистецтво; образотворче мистецтво та літературне читання тощо) [3,49]. Своєрідність таких уроків зумовлює використання інноваційних технологій, серед яких, на нашу думку, пріоритетними є інтерактивні та проектні. Саме вони найбільше відповідають векторам особистісної та компетентісної освіти. Проілюструємо свою думку конкретними прикладами. Так на наш погляд, проведення інтегрованого уроку (образотворче мистецтво та літературне читання із залученням міжпредметних зв'язків із музичним мистецтвом) на тему «Художній образ у мистецтві» підготує учнів 4-го класу до більш глибокого сприймання інших програмових тем, таких як «Художній образ у графіці, живописі та скульптурі», «Художній образ у декоративно-прикладному мистецтві, архітектурі та дизайні», «Образи природи, тварин, людей в мистецтві», «Образ рідного краю в мистецтві» (внутрішня галузева інтеграція), буде сприяти формуванню цілісного й різнобічного уявлення про наскрізне поняття «образ». Крім того, цей урок передбачає реалізацію предметної (різні навчальні предмети), понятійної (наскрізне поняття «художній образ»), мовленнєвої (заявні різні види мовленнєвої діяльності: слухання творів, розповіді вчителя; читання текстів із підручника; говоріння – відповіді на питання, створення діалогів і монологічних висловлювань; письмове виконання завдань) діяльнісної (поєднання художньої – образотворчої, музичної, літературної, - ігрової, практичної) типів і видів інтеграції.

Цікавим і ефективним буде проведення інтегрованих уроків «Чарівний світ української писанки» (зінтегровані теми «Декоративне-прикладне мистецтво. Писанкарство» та позакласне читання «Писанка – неповторне багатство українського народу»; «Квіти – краса життя» (трудове навчання – складання колективної композиції «Квітник біля хати»; образотворче мистецтво – розширення уявлень про роботу художника ландшафтного дизайнера; уроку розвитку мовлення – складання тексту опису за уявою), матеріали до проведення яких містяться у посібнику «Бінарні уроки в початковій школі»[4,71]. Ми пропонуємо провести ці заняття з використанням проектною технології, яка вимагає від учителя та дітей значної підготовчої роботи: вчитель заздалегідь планує питання, розробляє індивідуальні та групові завдання, пошукові за своєю сутністю. Можна клас поділити на групи: *літературознавці* досліджуватимуть художній образ писанки у творчості поетів і прозаїків, добиратимуть текстовий матеріал для ілюстрації; *історики* знаходитимуть матеріал про історію музеїв писанок в Україні, збиратимуть краєзнавчі матеріали; група *мистецтвознавців* добиратиме, фотографуватиме, готуватиме альбом зі зразками писанок у різних видах мистецтва, досліджуватиме орнаменти й типи розписів. Такий урок і підготовка до нього надовго запам'ятаються дітям, викличуть позитивні емоції і створять цілісний художній образ писанки, стимулюватимуть бажання самим долучатися до вікових українських традицій, продемонструвати свій талант художника.

У фаховій літературі останніх років можна знайти багато розробок інтегрованих уроків. Кожен тип уроку має внутрішній зміст – методику вирішення окремих дидактичних задач на кожному етапі уроку. Саме тому, об'єднання змісту навчальних дисциплін значно скорочує час на їх опанування і забезпечує різнобічне сприймання предметів чи явищ, що є безперечною перевагою інтеграції. З особливо великою віддачею проходять уроки в кабінетах, де створені максимальні умови для засвоєння нового матеріалу. Це шкільні кабінети біології, математики, музики, образотворчого мистецтва. Наявність різноманітних макетів, унаочнень, інструментів, яких немає в класі, де постійно вчать діти, допоможе учням краще сприйняти та зрозуміти навчальний матеріал.

Серед різних форм проведення інтегрованих уроків найбільш зручною є бесіда. Вона може відбуватися між учителем та учнями, які розглядають певну проблему чи явище, поступово з'ясовують його суть і закономірності. Учні мимоволі стають учасниками бесіди: наводять нові факти з життя, запитують про незрозуміле, допомагають у розв'язанні проблеми. У вигляді діалогу розглядається значна кількість прикладів. Учитель розкриває певну частину теми. Розпочинається дискусія, в ході якої знаходять істину. Тут робить припущення і обґрунтовує свою думку не лише вчитель, але й учні. Деякі з них бувають надто фантастичні за змістом. Це творчість знаходження істини в дискусії. Потім розглядаються і обговорюються різні питання і проблеми, що дозволяють людині пізнати світ. Інтегровані уроки, які проводять у відповідних кабінетах, дають можливість учням більш глибоко зрозуміти практичне застосування вивченого.

Використання інтегрованих уроків приносить користь не лише учням, а й самому вчителю. Спілкуючись з дітьми, педагог і сам іноді відкриває нові факти, іноді більш глибоко задумується над явищами, на які раніше майже не звертав уваги. Участь у підготовці та проведенні таких уроків збільшує багаж знань, дає можливість відчувати інтеграцію між науками, жодна з яких не може існувати відокремлено від інших знань.

Особливий напрямок становлять інтегровані уроки, побудовані на основі змісту інтегрованих курсів, відповідно до інтегрованих програм. Уроки, побудовані за змістом інтегрованих курсів, передбачають включення ігрових форм, методів, проблемних ситуацій, що безумовно сприяє активізації мисленнєвої, пізнавальної діяльності учнів і розширенню їхніх знань, розвитку зорового і слухового сприйняття, естетичному вихованню. Наприклад, у процесі образотворчої діяльності, вивчаючи побудову об'єктів, їх форму, колір, учні пізнають закони краси, які перебувають у пропорціях, кольорах і виражаються у плавності ліній, креслень. Діти вчать бачити гармонію кольорів, ліній, безпосередньо торкаючись предмета вивчення, у них

пробуджується любов та інтерес до краси навколишнього світу. Вчитель на свій розсуд може використовувати на уроці твори живопису, літератури, музики, що сприяє зняттю напруженості, перевантаженості, стомлюваності за рахунок переходу на різні види діяльності. Готуючись до уроку, вчителі повинні старанно продумувати зміст навчальних завдань і використання різних прийомів їх подачі, щоб забезпечити кожному учневі радість першовідкривача, яка є могутнім стимулом для активізації не лише мислення, а й усієї особистості школяра [1,11]. Слід враховувати те, що до проведення інтегрованих уроків готуватися треба не лише вчителю, а й учням. Для цього їм пропонуються диференційовані завдання. Одні учні за планом, наданим учителем, добирають додаткову інформацію, інші працюють з тематичними словниками. Деякі учні вчать вірші, готують інсценізації уривків з художніх творів. Учителю перед проведенням уроку має перевірити готовність кожного учня.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Аналіз нормативних документів і методичної літератури, анкетування студентів, власна думка автора засвідчують актуальність досліджень з упровадження інтегративного підходу у практику початкового навчання. *Інтегровані* уроки безпосередньо пов'язані з реалізацією компетентнісного підходу, формування ключових компетентностей, оскільки формують цілісну особистість, пристосовану до життя, здатну успішно соціалізуватися. Інтеграція навчального матеріалу з різних предметів є природною і відповідає меті початкової освіти. Інтегровані уроки дають відчутні результати у розвитку пізнавальних здібностей молодших школярів: вносять у звичайну систему уроків новизну, знімають суворі кордони предметного викладання, допомагають дітям сприймати важливі поняття, явища цілісно й водночас різнобічно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Банарик Н.Б. У пошуках моделі інтегрованого уроку/Н.Б.Банарик// Всесвітня література. –1997. – №7.– С.11.
2. Бицюра Ю. Інтегрована система навчання/ Ю. Бицюра// Завуч (Перше вересня). –2002.– №16.– С.10-11.
3. Варзацька Л.О. Інтегровані уроки рідної мови і мовлення. Методичний посібник/ Л.Варзацька.– К.: Юніверс, 2000. – 143с.
4. Власенко Л. Бінарні уроки в початковій школі/ Л.Власенко, Л.Соколова, О.Тимченко. – Харків: Торсінг, 2002. – 96с.
5. Волкова І. Інтегровані уроки в початковій школі/ І.Волкова// Початкова школа. – 2000. –№1. – С.28-31.
6. Демченко І.І. Сухомлинський В. О. про творчий розвиток молодших школярів через образотворче мистецтво/І.І.Демченко Рідна школа.–2002. –№12.– С.18-19.
7. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи.– К.: Видавничий дім «Освіта», 2012.– 392с.
8. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / упоряд. Л.Гриневич, О.Елькін, С.Калашнікова та ін.; заг.ред. М.Грищенко. – МОН . – 2016. – 40с.
9. Пасічний А. Образотворче мистецтво. Словник-довідник / А. Пасічний.– Тернопіль: Навчальна книга.– Богдан, 2003.– 216с.
10. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: підручник для студентів педагогічних факультетів / О.Я.Савченко.– К.: Генеза, 2000.– 312с.

The article raises the problem of integration of educational activities in the classes of fine arts in the elementary school. On the basis of the analysis of didactic and methodological literature, the essence of the phenomenon of integration, the integrative approach, the expediency of its use as a means of introducing competency and personality oriented approaches, which contribute to the formation of key competences of schoolchildren, are integrative in its essence.

Key words: integration, integrative, competence approaches, integrated lessons, integrative teaching methods.

УДК [373.5.016:811.111(07)]:005.591.6

С.К. РОМАНЮК, О.В.ХАЄЦЬКА

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розглядається необхідність використання інноваційних технологій у сучасній освіті у зв'язку з посиленням інформатизації суспільства. Надаються рекомендації щодо проведення уроків англійської мови із застосуванням інноваційних методик, зокрема, з використанням Інтернет-ресурсів.

Ключові слова: інноваційні технології, комунікативний підхід, метод проектів, проектна форма роботи, мовне портфоліо.

Постановка проблеми. Англійська мова займає особливе місце серед шкільних дисциплін. Будучи основною інтернаціональною мовою, показує гуманістичну сутність знань, підкреслює їх моральну цінність, формує творчі здібності учнів, їх світогляд, тобто сприяє вихованню високоморальної особистості, що є основною метою навчання і може бути досягнута тільки за умови, якщо в процесі навчання сформований інтерес до знань. Адже суспільству, що розвивається, потрібні сучасно освічені, етичні, завзяті люди, які

ЗМІСТ

<i>Ясногурська Л.М., Погонюк Н.А.</i> Класифікація українських та англійських фразеологізмів із концептом «Щастя – Нещастя»	3
<i>Ясногурська Л.М.</i> Структурно-семантичні особливості репрезентації концепту «Love» в сучасній англійській мові.....	7
<i>Мороз Л.В., Мороз Н.М.</i> Концептуалізація «Ненависті» в українській та американській мовних свідомостях.....	13
<i>Ясногурська Л.М.</i> «Кохання» як лінгвокультурний концепт в сучасній англійській мові.....	18
<i>Мороз Л.В.</i> До питання художньої об'єктивації рольової лірики.....	22
<i>Мороз Л.В.</i> Теоретичні аспекти рольової лірики	23
<i>Романюк С.К., Захожа А.Ю.</i> Вивчення англійської мови в рамках нової української школи.....	26
<i>Дуброва А.С., Чернобай І.А.</i> Теоретичні основи професійної компетентності майбутніх вихователів з правом навчання англійської мови дітей дошкільного віку: акмеологічний підхід.....	29
<i>Данілова Н.Р., Миронець І.В.</i> Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти... ..	31
<i>Мороз Л.В., Деркач Т.В.</i> Початковий етап вивчення німецької мови в умовах нової української школи: компетентнісний підхід.....	33
<i>Василькевич С.С., Денейчук М.О.</i> Особливості інклюзивного навчання в країнах Європи та України... ..	35
<i>Павелків К.М., Господариско А.А.</i> Сучасні методи навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування	37
<i>Ясногурська Л.М., Шеремет М.С.</i> Важливість вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку.....	41
<i>Лук'яник Л.В., Ткачик А.Ф.</i> Народознавчий підхід у навчанні та вихованні учнів початкових класів на уроках читання	43
<i>Іванова Л.І., Ткач Т.В.</i> Реалізація літературознавчого принципу на уроках літературного читання	45
<i>Лук'яник Л.В., Чуприк А.В.</i> Теоретико-практичні основи формування діалогової компетенції учнів початкових класів	48
<i>Павелків К.М., Сахарчук І.В.</i> Особливості вивчення іноземної мови дітьми дошкільного віку.....	50
<i>Юркевич Ж.В.</i> Використання прислів'їв і приказок на уроках англійської мови у школі.....	53
<i>Павелків К.М., Лавренюк В.М.</i> Актуальність вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку.....	57
<i>Іванова Л.І., Захожа А.Ю.</i> Робота з дитячою книгою в умовах організації освітнього простору нової української школи	60
<i>Ковалюк В.В., Антонюк О.В.</i> Специфіка використання евристичних методів навчання молодших школярів у процесі вивчення англійської мови	63
<i>Лук'яник Л.В., Тукурєва Т.В.</i> Інтегроване навчання у змісті початкової освіти	65
<i>Ткачук О.С., Нечипорчук В.І.</i> Інтеграція навчальної діяльності на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах	67
<i>Романюк С.К., Хаєцька О.В.</i> Інноваційні технології у вивченні англійської мови у початковій школі	71
<i>Ясногурська Л.М., Ничипорук М.А.</i> Впровадження гри у процесі навчання іншомовної лексики у початковій школі	74
<i>Іванова Л.І., Хаєцька О.В.</i> Особливості організації педагогічного керівництва формуванням самостійного читача у системі класного та позакласного читання	77
<i>Данілова Н.Р., Губеня А.О.</i> Вплив дидактичних ігор з англійської мови на розвиток інтелекту дошкільників	81
<i>Романюк С.К., Долід Т.Г.</i> Використання lego-технології під час уроків англійської мови в освітньому просторі початкової школи.....	85
<i>Романюк С.К., Басюк Ю.С.</i> Використання комп'ютерних ігор для вивчення англійської мови в ЗДО	87
<i>Ковалюк В.В., Жовнір А.О.</i> Використання ігрового методу на заняттях англійської мови у закладі дошкільної освіти	90
<i>Мороз Л.В., Мулик Д.В.</i> Методи навчання дітей дошкільного віку іноземної мови	92
<i>Романюк С.К., Кирушок В.А.</i> Казка та її роль на уроках англійської мови в початкових класах	97
<i>Іванова Л.І., Шевчук М.М.</i> Дидактична гра як дієвий метод організації літературознавчої діяльності молодших школярів на уроках літературного читання	99
<i>Ясногурська Л.М., Гачкевич О.В.</i> Кейс-метод на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у процесі навчання студентів немовних спеціальностей у ВНЗ	102
<i>Іванова Л.І., Крук Н.В.</i> Особливості природознавчого компонента у змісті чинних навчальних програм	104
<i>Павелків К.М., Самчук О.Л.</i> Розвиток мовленнєвої англійської активності дітей дошкільного віку засобами гри	107

<i>Лук'яник Л.В., Кардач А.П.</i> Теоретичні основи опрацювання народознавчих текстів на уроках читання	111
<i>Ясногурська Л.М., Кондюк І.Р.</i> Використання музики на заняттях з англійської мови в закладах дошкільної освіти	113
<i>Ковалюк В.В., Почтарук О.О.</i> Значення сюжетно-рольової гри на заняттях з іноземної мови	116
<i>Ясногурська Л.М., Кононюк В.В.</i> Абревіатури сучасної англійської мови як складова молодіжного інтернет-сленгу	118
<i>Лук'яник Л.В., Бармак А.М.</i> Виразне читання як навчально-методична проблема	120
<i>Трофімчук В.М., Дмитроца М.Г.</i> Засоби навчання іноземних мов у початкової школі	122
<i>Дуброва А.С., Котирло М.М.</i> Дистанційне навчання англійської мови студентів педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти	125
<i>Денисюк Л.В., Ливицький Б.О.</i> Особливості вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями	129
<i>Романюк С.К., Проценко Н.Ю.</i> Використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови	132
<i>Шадюк О.І., Мусійчук Т.А.</i> Педагогічні умови духовно-морального виховання дітей дошкільного віку на заняттях з англійської мови	135
<i>Ковалюк В.В., Танадинка М.Є.</i> Особливості використання музичних римівок у процесі вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку	137
<i>Ясногурська Л.М., Гром'як Л.Т.</i> Іноземна мова з раннього дитинства: вимога часу чи необхідність	140
<i>Денисюк Л.В., Ковлєва Д.В.</i> Прості способи покращити розмовну англійську і подолати мовний бар'єр	142
<i>Трофімчук В.М., Корецька Т.С.</i> 8 порад, як вчити англійську мову за допомогою музики	144
<i>Трофімчук В.М., Почтарук Ю.О.</i> Значення вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку	147
<i>Лук'яник Л.В., Конончук Ю.О.</i> Система роботи над засвоєнням учнями початкових класів граматичного поняття «Прикметник»	150
<i>Лук'яник Л.В., Мись К.Ю.</i> Вивчення частин мови в початковій школі на засадах компетентнісного підходу	152
<i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е.</i> Art translation and the category of expressiveness in this estetic paradigm	154
<i>Івашкевич Е.З., Яцюрник А.О.</i> Cognitive psychology and the concept of social intelligence	158
<i>Сіранчук Н.М., Скопа Н.М.</i> Формування географічної компетентності учнів під час вивчення курсу «природознавство» в учнів початкових класів	164
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	167
ЗМІСТ	169

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 27.11.2018 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39 Замовлення № Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2